

Sygn. akt XVII Ka 652/16

WYROK

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Alina Siatecka

Sędziowie: SSO Justyna Andrzejczak /spr./

SSO Sławomir Olejnik

Protokolant: st. prot. sąd. Karolina Tomiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej P. Artura Matkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2016 roku

sprawy **M. P. (1)**

oskarżonej o przestępstwa z art. 280 § 1 k.k. i inne

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonej i oskarżoną

od wyroku Sądu Rejonowego P. Poznaniu z dnia 3 lutego 2016 roku sygn. akt (...)

1. prostuje oczywistą omyłkę pisarską w punkcie 9. zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce „18 czerwca 2016” wpisuje „18 czerwca 2015”;
2. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. C. R. kwotę 516,60 zł brutto tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
4. zwalnia oskarżoną od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, w tym od uiszczenia opłaty za drugą instancję.

Sławomir Olejnik Alina Siatecka Justyna Andrzejczak

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2016 r. w sprawie o sygn. (...)Sąd Rejonowy P.w Poznaniu uznał oskarżoną M. P. (1) za winną popełnienia ciągu przestępstw z art. 280 § 1 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. oraz art. 280 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (dwa czyny o tożsamej kwalifikacji prawnej), i za to na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył jej karę 3 lat pozbawienia wolności, uznał oskarżoną za winną występku z art. 291 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 291 § 1 k.k. wymierzył jej karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz uznał oskarżoną za winną występku z art. 193 k.k. i za to na podstawie art. 193 k.k. wymierzył jej karę 3 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie zaś art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono wszystkie wymienione powyżej kary

pozbawienia wolności i orzeczono wobec oskarżonej karę łączną 3 lat pozbawienia wolności. Nadto orzeczono wobec wymienionej obowiązek naprawienia szkody wobec pokrzywdzonych oraz zadośćuczynienia.

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacjami obrońca oskarżonej oraz sama oskarżona.

Obrońca oskarżonej zarzucił wyrokowi Sądu Rejonowego obrazę prawa materialnego poprzez brak zastosowania art. 37b k.k., co w konsekwencji doprowadziło do wymierzenia rażąco surowej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Uwzględniając powyższe skarżący wniósł o orzeczenie kar jednostkowych oraz kary łącznej w oparciu o art. 37b k.k. (kary łącznej pozbawienia wolności i ograniczenia wolności).

Oskarżona zarzuciła wymierzenie jej rażąco surowej kary. W związku z powyższym apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenia kar łagodniejszego rodzaju, a ewentualnie o wymierzenie kary łącznej w niższej wysokości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje wywiedzione przez obrońcę oraz oskarżoną okazały się nieuzasadnione. Z uwagi na znacząca zbieżność wywodów obu środków odwoławczych zostaną one przez Sąd Odwoławczy omówione wspólnie.

Na wstępie należy zauważyć, że sformułowany na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. zarzut rażącej niewspółmierności zastosowanej wobec M. P. (2) sankcji karnej okazał się całkowicie nietrafny. W judykaturze zasadnie podkreśla się, że rażąca niewspółmierność kary, jako wytyk o charakterze ocennym, może być skutecznie podniesiony wtedy, gdy orzeczona kara mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, lecz nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, a więc gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą.

Niewspółmierność zachodzi zatem wówczas, gdy suma zastosowanych kar, wymierzonych za przypisane przestępstwa, nie odzwierciedla należyte stopnia szkodliwości społecznej czynu i nie czyni zadość regułom określonym w art. 53 k.k. Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę co do jej wymiaru, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż można ją określić jako znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niemożliwą do zaakceptowania dysproporcję między karą wymierzoną, a karą zasłużoną. Wbrew twierdzeniom obrońcy oskarżonej nie zachodziła w realiach niniejszej sprawy względna przesłanka odwoławcza określona w art. 438 pkt 1 k.p.k. Postawienie zarzutu obrazę prawa materialnego oznacza, że w ustalonym stanie faktycznym, którego skarżący nie kwestionuje, nieprawidłowo został zastosowany przepis Kodeksu karnego albo innej ustawy. W doktrynie oraz judykaturze jednolite jest przy tym stanowisko co do charakteru normy prawnej, której naruszenie może stanowić podstawę zarzutu obrazę prawa materialnego, wskazujące, że winna to być norma o treści stanowczej, zawierająca niezrealizowany w zaskarżonym orzeczeniu nakaz lub pominięty zakaz. Takiego zaś charakteru nie ma norma art. 37b k.k., która jedynie uprawnia, a nie obliuguje Sąd do podjęcia określonego w niej rozstrzygnięcia.

Spośród wszystkich zarzuconych M. P. (2) przestępstw, czyn określony w art. 280 § 1 k.k. jest zagrożony najsurowszą sankcją, tj. karą pozbawienia wolności od 2 lat do lat 12. Oskarżanej wymierzono zaś karę 3 lat pozbawienia wolności. Już pobieżna analiza tej części orzeczenia wskazuje, że zastosowana sankcja karna mieści się w dolnych granicach ustawowego zagrożenia. Przypomnieć należy, że rozboje były popełnione w ramach instytucji ciągu przestępstw, co uwzględniając dyspozycję art. 91 § 1 k.k. pozwalało na hipotetyczne orzeczenie kary nawet do wskazanej powyżej górnej granicy zagrożenia ustawowego zwiększonej o połowę (czyli do 18 lat). Orzeczona sankcja karna jednakże nie może być uznana za surową tym bardziej, że Sąd Rejonowy zdecydował się na zastosowanie zasady pełnej absorpcji przy orzekaniu kary łącznej. Dodać należało, że już fakt poprzedniego skazania winien być dla oskarżonej wystarczającym ostrzeżeniem i bodźcem do przestrzegania obowiązującego porządku prawnego, co jednak nie nastąpiło. Tym samym kara wymierzona za kolejne przestępstwa, aby mogła spełnić swoją rolę prewencyjną wobec sprawcy, musiała być również odpowiednio surowsza. Konieczne było również zapobieżenie powstawaniu złudnego przeświadczenia o pobłażliwości wymiaru sprawiedliwości. Biorąc pod uwagę powyższą argumentację, wniosek skarżących o orzeczenie kary pozbawienia wolności w niższym wymiarze należało uznać za niezasadny. Orzeczenie na podstawie art. 37b

k.k. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary ograniczenia wolności nawet w maksymalnym – dwuletnim wymiarze byłoby po prostu sankcją niewspółmiernie niską. Powyższe przekonanie jest tym bardziej zasadne, jeżeli weźmie się pod uwagę, iż z uwagi na okres tymczasowego aresztowania podsądnej, kara pozbawienia wolności w wymiarze zawnioskowanym przez obrońcę uznana byłaby za wykonaną. Przepis art. 37b k.k. pozwala bowiem w realiach niniejszej sprawy na orzeczenie kary izolacyjnej w wymiarze do 6 miesięcy. Marginalnie należało dodać, iż z uwagi na wymiar kary nie mogłaby być orzeczona kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i to nawet przy zastosowaniu na zasadzie art. 4 § 1 k.k. przepisu art. 69 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy z uwagi na treść art. 86 § 1 k.k. nie był również władny zmienić orzeczenia o karze łącznej z uwagi na zastosowanie zasady pełnej absorpcji przy jej wymierzaniu. Kara łączna została wymierzona w najniższym możliwym wymiarze.

Oskarżona była już uprzednio skazana za popełnienie przestępstwa. W niniejszej sprawie popełniła z kolei w okresie zaledwie kilku dni aż sześć przestępstw, co nie pozwala na przyjęcie, iż zdarzenia te miały charakter incydentalny i wyjątkowy. Poddając analizie trafność rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w świetle stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonej oraz stopnia jej zawinienia, jak również uwzględnienia dyrektyw wymiaru kary określone w art. 53 k.k., nie sposób uznać je za niezasadne. Trafnie rozważono okoliczności łagodzące oraz obciążające dla M. P. (2) (k. 258 akt sprawy, t. II). Nie wdając się w niepotrzebne powtórzenia i przyjmując wyżej wskazane rozważania Sądu meriti za własne, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, iż w przedmiotowej sprawie okoliczności obciążające jednak znacznie przeważają. Należy przypomnieć, iż skutki czynów podsądnej w postaci traumy niektóre z pokrzywdzonych odczuwają do chwili obecnej.

Zaznaczyć winno się, że położenie większego nacisku na osiągnięcie zadań wychowawczych i zapobiegawczych jest możliwe wtedy, gdy popełnienie tego przestępstwa nie wynika z demoralizacji sprawcy, lecz stanowi odstępstwo od dotychczasowej linii jego postępowania, a taka okoliczność nie występuje w niniejszej sprawie (wyrok SN z dnia 21 lipca 1976 r., III KR 164/76, OSNPG 1977, nr 3, poz. 19). Sąd Odwoławczy nie neguje wskazanych w apelacjach pozytywnych aspektów postępowania oskarżonej jak wyrażenie skruchy, podjęcie zatrudnienia i terapii psychologicznej w Centrum (...) oraz leczenia u lekarza psychiatry, wniosku o odwieszenie postępowania wykonawczego w poprzedniej sprawie karnej oraz prób prawidłowego ułożenia relacji z synem. Nie należy jednak tracić z pola widzenia, iż powyższe działania były podjęte w większości już po wydaniu orzeczenia przez Sąd Rejonowy, co uwzględniając rzecz jasna okres tymczasowego aresztowania oskarżonej, sugeruje określony cel, jakim jest przedstawienia oskarżonej w lepszym świetle na etapie postępowania odwoławczego. Zakładając jednakże czyste intencje M. P. (2) i rzeczywistą poprawę jej zachowania, wskazać należało, iż pobyt w zakładzie karnym nie pozbawi w żadnym wypadku możliwości jej leczenia. Skazanym zapewniony jest odpowiedni poziom opieki medycznej. Podnoszone przez apelującą uzależnienie od tzw. dopalaczy jak wynika z dołączonej do akt sprawy opinii sądowo-psychiatrycznej w żaden sposób nie wpływało na zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, a więc nie jest okolicznością umniejszającą winę.

Kara wymierzona oskarżonej oczywiście musi uwzględniać jej sytuację życiową, ale też musi być sprawiedliwą odpłatą za czyny o znacznym stopniu społecznej szkodliwości.

Dołączone do apelacji obrońcy kopie umów zlecenia sugerują, że zatrudnienie podsądnej było krótkotrwałe. Z kolei praca na pół etatu podjęta z dniem 1 czerwca 2016 r. połączona z wykonywaniem kary ograniczenia wolności zawnioskowanej przez obrońcę mogłaby być trudna do pogodzenia. Szkody wyrządzone pokrzywdzonym nie są wysokie (telefony udało się odzyskać), podobnie jak kwoty orzeczonych zadośćuczynień, jednakże nie przedstawiono na rozprawie apelacyjnej żadnych dokumentów, aby potwierdzić ich uiszczenie, mimo twierdzeń w apelacji, że to jest istotnym celem oskarżonej i powodem podjęcia zatrudnienia.

Odnieść należało się również do argumentacji apelujących związanej z opieką oskarżonej jej dzieckiem. Syn M. P. (2) cały czas przebywa w rodzinie zastępczej i ma zapewnioną opiekę biologicznej babci – K. M.. Z opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wynika, że oskarżona nadal musi być wspierana i kontrolowana w wypełnianiu obowiązków macierzyńskich (k. 273 i 274 akt sprawy, t. II). Zaznaczyć należało w tym momencie, iż

skazany ma prawo do utrzymywania więzi z rodziną i innymi rodzinami bliskimi (art. 102 pkt 2 k.k.w.). Niemożność sprawowania bezpośredniej opieki nad synem jest normalnym następstwem osadzenia w zakładzie karnym, z czym oskarżona winna była się liczyć wcześniej. Dodać należało, iż umieszczenie syna w rodzinie zastępczej było konsekwencją wcześniejszych wyborów życiowych podsądnej, a biorąc pod uwagę fakt, iż stałą opiekę sprawuje nad nim biologiczna babcia, Sąd Okręgowy wyraża przekonanie, iż kontakt między oskarżoną i dzieckiem będzie zachowany.

Przypomnieć należało oskarżonej, iż okres jej tymczasowego aresztowania został już zaliczony na poczet orzeczonej izolacyjnej kary. Tym samym czas faktycznej izolacji będzie krótszy niż 3 lata. Pozytywne aspekty działań oskarżonej już po popełnieniu zarzuconych jej czynów nie mogły spowodować korekty wyroku Sądu Rejonowego w zawnioskowanym przez apelujących kierunku, co nie oznacza, że są to okoliczności bez znaczenia. Zachowanie po popełnieniu przestępstwa i w czasie odbywania kary mogą być wzięte pod uwagę przy rozważaniu ewentualnego warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia kary (art. 77 § 1 k.k.).

W tym miejscu zaznaczyć należy, że Sąd Okręgowy dokonał również z urzędu kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku w świetle bezwzględnych przesłanek odwoławczych przewidzianych przepisami art. 439 § 1 k.p.k. i pod kątem art. 440 k.p.k., jednak żadne z nich, w przedmiotowej sprawie, nie wystąpiły. Z tego względu nie było potrzeby ingerencji w zaskarżone orzeczenie z urzędu. Sprostowano jedynie oczywistą omyłkę pisarską zawartą w punkcie 9. zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie prawidłowej daty rozpoczęcia stosowania wobec podsądnej izolacyjnego środka zapobiegawczego.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U.2015.615 ze zm.) Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. C. R. kwotę 516,60 zł tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu oskarżonej M. P. (2) w postępowaniu odwoławczym (§ 17 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu- Dz.U.2015.1801).

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych Sąd Okręgowy, mając na względzie perspektywę odbycia przez oskarżonej kary pozbawienia wolności, zwolnił ją od kosztów sądowych za II instancję stwierdzając, że wydatki tego postępowania ponosi Skarb Państwa.

S. O. A. J. A.